Өзбекстан Республикасы атынан ШЕШИЎШИ ҚАРАРЫ

Шымбай районы

2024-жыл 19-февраль

Шымбай районлар экономикалық аралық 3.Бердимуратовның басшылығында, судья жәрдемшиси К.Данияровтың хаткерлигинде, даўагер ўәкили жәмийет юристи К.Ауезовтың (2024-жыл 16-февраль күнги исеним хат тийкарында) қатнасыўында, Өзбекстан Саўда санаат палатасы Қарақалпақстан Республикасы басқармасы «Шымбай дән» жуўапкершилиги шекленген жәмийети мәпин қорғап, жуўапкер "BABUR" фермер хожалығынан 228 759 310,03 сум тийкарғы қарыздарлық, 122 255 592,67 сум жәрийма өндириўди сораған даўа қылынған хүжжетлерин Шымбай арзасын қосымша ΧƏΜ жуўапкершилиги шекленген жәмийети имаратында көшпели ашық суд мәжилисинде көрип шығып, төмендегилерди

АНЫКЛАДЫ:

Өзбекстан Саўда санаат палатасы Қарақалпақстан Республикасы басқармасы (кейинги орынларда ССП деп жүритиледи) «Шымбай дән» жуўапкершилиги шекленген жәмийети (кейинги орынларда даўагер деп жүритиледи) мәпин қорғап жуўапкер "BABUR" фермер хожалығынан (кейинги орынларда жуўапкер деп жүритиледи) 228 759 310,03 сум тийкарғы қарыздарлық, 122 255 592,67 сум жәрийма өндириўди сораған.

ССП суд мәжилисиниң болатуғын күни ҳаққында тийислит тәртипте хабарландырылғанлығына қарамастан суд мәжилисине келмеди, бирақ даўагерден ўәкил келгенлиги себепли, суд. исти ССП ўәкилиниң қатнасыўысыз көриў мүмкин деген жуўмаққа келеди.

Суд мәжилисинде даўагер ўәкили даўа талабын қоллап қуўатлап, нызамлы шешим қабыл етиўди сорады.

Жуўапкер суд мәжлисине тийисли тәртипте хабарландырылып шақырылғанлығына қарамастан келмеди. Суд, Өзбекстан Республикасы Экономикалық процессуал кодексиниң 170-статьясы үшинши бөлимин қоллап, исти жуўапкердиң қатнасыўысыз қараўды мақул тапты.

Суд истеги ҳүжжетлерди үйренип шығып даўа арзаны қысман қанаатландырыўды мақул тапты.

Ис ҳүжжетлерине қарағанда тәреплер орталарында 2022-жыл 12-сентябрь күнги 1115-санлы мәмлекет мүтәжликлери ушын бийдай сатып алыў бойынша контрактация шәртнамасы дүзилген.

Шәртнаманың 1.1-бәндлерине тийкар, жуўапкер даўагерге 2023-жыл хасылы есабынан 50 гектар жер майданынан 150 тонна бийдай өнимин бийдай өнимин тапсырыў миннетлемесин алған, даўагер болса усы шәртнамада белгиленген муғдарда ҳәм тәртипте бийдай туқымы менен

тәмийнлеў, жетилистирилген өнимди қабыл етип алыў ҳәм оның ҳақысын төлеў миннетлемесин алған.

Усы шәртнама бойынша даўагер тәрепинен жуўапкерге жәми 287 053 114,43 сумлық туқымлық өним менен тәмийнлеп, ал жуўапкер тәрепинен тапсырылған бийдай өними арқалы 58 293 805 сумлық қарыздарлық шегирилген, қалған шәртнама бойынша бийдай өними тапсырылмағанлығы себепли, жуўапкердиң даўагер алдында 228 759 310,03 туқымлық қарызы жүзеге келген. Бул жағдайлар иске қосылған есап фактурасы, накладной хаты ҳәмде 2023-жыл 9-декабрь жағдайына дүзилген салыстырыў дәлалатнамасы менен тастыйқланған

Өзбекстан Республикасы Пуқаралық кодекси (кейинги орынларда ПК деп жүритиледи)ниң 437-статьясына муўапық, өним жеткерип бериў шәртнамасына тийкар исбилерменлик жумысы менен шуғылланып атырған өним жеткерип бериўши сатыўшы шәртлесилген мүддетте яки мүддетлерде өзи ислеп шығаратуғын яки сатып алатуғын өнимлерди сатып алыўшыға исбилерменлик жумысында пайдаланыў ушын, жеке, шаңарақлық мақсетлерде, күндекли турмыста ҳам соған уқсас басқа мақсетлерде пайдаланыў менен байланыслы болмаған басқа мақсетлерде пайдаланыў ушын тапсырыў, сатып алыўшы болса өнимлерди қабыл етип алыў ҳәм олардың ҳақысын төлеў миннетлемесин алады.

ПКниң 236-статьясына муўапық, миннетлемелер миннетлеме шәртлерине ҳәм нызамшылық талапларына муўапық, бундай шәртлер ҳәм талаплар болмағанда-ис қатнасықлары яки әдеттеги қойылатуғын басқа талапларға муўапық лазым дәрежеде орынланыўы керек.

Демек, ССПның даўаның тийкарғы қарызын өндириў талабы тийкарлы есапланады ҳәмде қанаатландырыўға жатады.

Даўагер жуўапкерден шәртнамаға тийкар 122 255 592,67 сум жәрийма өндириўди сораған.

Шәртнаманың 6.1-бәндине тийкар, жуўапкер даўагерге тапсырылмаған өним баҳасынан 30 пайызы муғдарында жәрийма төлеў кереклиги көрсетилген.

Жуўапкер шәртнама бойынша 150 тонна бийдай өними тапсырыў лазым болсада, әмелде 13,880 тонна тапсырып, 136,120 тонна бийдай өнимин тапсырмаған, Нәтийжеде жуўапкердиң даўагерге (136,120*2993,819)=407 518 642,28*30%= 122 255 592,86 жәрийма төлеў миннетлемеси жүзеге келген.

ПКниң 333-статьясының биринши бөлимине муўапық, қарыздар айыбы болған жағдайда миннетлемени орынламаған яки лазым дәрежеде орынламағанлығы ушын, егер нызам хүжжетлеринде яки шәртнамада басқаша тәртип белгиленбеген болса, жуўап береди деп көрсетилген.

Өзбекстан Республикасы Жокарғы хожалық суды Пленумының 2007-жыл 15-июньдағы «Миннетлемелерди орынламағанлық яки лазым дәрежеде орынламағанлық ушын мүлкий жуўапкершилик хаққындағы пуқаралық нызам хүжжетлерин қоллаўдың айырым мәселелери хаққындағы 163-қарарының 4-бәндинде ПК-ниң 326-статьясына муўапық, суд қарыздар тәрепинен миннетлемелердиң орынланыў дәрежесин,

миннетлемеде қатнасыўшы тәреплердиң мүлкий аўхалын, сондай-ақ кредиторлардың мәплерин итибарға алып неустойка муғдарын кемейтиўге хақылы екенлиги, соның менен бирге судлардың итибары неустойканың ең кем муғдары ПКниң 327-статьясында көрсетилген пайызлар муғдарынан кем болмаслығы кереклиги түсиндирилген.

Суд, пеняның толық көлемде қанаатландырылыўы жуўапкердиң мүлкий аўҳалына кери тәсир ететуғынлығын итибарға алып, пеняны 14 пайызға яғный 17 115 782,97 сумға қанаатландырыўды, ал қалған бөлегин қанаатландырыўсыз қалдырыўды мақул тапты.

Солай етип, суд даўа арзаны қысман қанаатландырыўды, жуўапкерден даўагер пайдасына 228 759 310,03 сум тийкарғы қарыз, 17 115 782,97 сум жәрийма ҳәм 34 000 сум почта қәрежетин өндириўди мақул тапты.

Ис бойынша төлениўи лазым болған 2 пайызы муғдарында яғный 7 020 298,05 сум мәмлекетлик бажы жуўапкерден республика бюджетине өндирилиўге жатады.

Өзбекстан Республикасы Экономикалық процессуал кодексиниң 118, 176-179-статьяларын басшылыққа алып, суд

ҚАРАР ЕТТИ:

Даўа арза қысман қанаатландырылсын.

Жуўапкер "BABUR" фермер хожалығынан даўагер «Шымбай дән» жуўапкершилиги шекленген жәмийети пайдасына 228 759 310,03 сум тийкарғы қарыз, 17 115 782,97 сум жәрийма ҳәмде 34 000 сум почта ҳәрежети өндирилсин. Даўаның ҳалған бөлеги ҳанаатландырыўсыз ҳалдырылсын.

Жуўапкер "BABUR" фермер хожалығынан Республика бюджетине 7 020 298,05 сум мәмлекетлик бажы пул өндирилсин.

Шешиўши қарар нызамлы күшине киргеннен соң орынлаў хат берилсин.

Шешиўши қарар қабыл етилген күннен бир айдан кейин нызамлы күшине киреди ҳәм қарарға наразы тәреп усы суд арқалы Қарақалпақстан Республикасы судына апелляциялық тәртибинде арза, алты ай мүддет ишинде кассациялық тәртипте арза (прокурор протест) бериўи мүмкин.

Судья

3.Бердимуратов

